

Ngày nhận bài: 21/01/2025; Ngày thẩm định: 27/02/2025; Ngày duyệt đăng: 28/02/2025.

ĐỔI MỚI PHƯƠNG PHÁP GIẢNG DẠY TRONG TRƯỜNG ĐẠI HỌC PHÒNG CHÁY CHỮA CHÁY ĐÁP ỨNG YÊU CẦU CÔNG TÁC ĐÀO TẠO NHẪM THỰC HIỆN ĐỔI MỚI CĂN BẢN TOÀN DIỆN GIÁO DỤC ĐÀO TẠO

Thượng tá, TS KHÚC QUANG TRUNG

Phó trưởng Khoa Phòng cháy, Trường Đại học PCCC

*Tác giả liên hệ: Khúc Quang Trung (Email: trungkhuc1981@gmail.com)

Tóm tắt: Đào tạo cán bộ và nâng cao chất lượng đào tạo cán bộ luôn là yêu cầu tất yếu đặt ra trong suốt quá trình xây dựng và phát triển của lực lượng Công an nhân dân. Trong đó, đổi mới phương pháp giảng dạy là một trong những nội dung quan trọng nhằm đáp ứng yêu cầu xây dựng lực lượng Công an nhân dân nói chung và lực lượng Phòng cháy chữa cháy (PCCC) nói riêng. Do đó, bài báo đưa ra các giải pháp trong việc đổi mới phương pháp giảng dạy trong Trường Đại học PCCC đáp ứng yêu cầu công tác đào tạo nhằm thực hiện đổi mới căn bản toàn diện giáo dục đào tạo.

Từ khóa: phương pháp giảng dạy, đào tạo, Trường Đại học Phòng cháy chữa cháy.

Abstract: Training officers and enhancing the quality of this practice remains a critical and ongoing requirement in developing the People's Police force. Innovating teaching methods is particularly vital to fulfilling the needs of building the People's Police Force including the Fire and Rescue force. Accordingly, this article proposes solutions for innovating teaching methods at the University of Fire Prevention and Fighting to meet training demands, implementing comprehensive education and training reform.

Keywords: teaching methods, training, University of Fire Prevention and Fighting.

1. Hiện nay, đổi mới phương pháp dạy học ở Trường Đại học PCCC là một tất yếu khách quan, xuất phát từ thành tựu của khoa học giáo dục hiện đại về phương pháp dạy học tiên tiến hiện nay. Đặc biệt, môi trường giảng dạy ở Trường Đại học PCCC là môi trường đặc thù, có những nét khác biệt với các học viện, trường đại học nói chung. Vì vậy, việc xác định đổi mới phương pháp dạy học sử dụng phương pháp dạy học tiên tiến, hiện đại là vấn đề then chốt để nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo ở Trường Đại học PCCC hiện nay [1,2].

Thực hiện Nghị quyết số 22-NQ/TW ngày 15/3/2018 của Bộ Chính trị về tiếp tục đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy Bộ Công an tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả và Đề án số 106, ngày 21/02/2018 của Bộ Công an về “Một số vấn đề về tiếp tục đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy Bộ Công an tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả”, trong thời gian qua, Bộ Công an đã tổ chức sáp nhập các đơn vị nghiệp vụ; đồng thời, không tổ chức cấp Tổng cục. Điều này mang lại những hiệu quả tích cực cho công tác thực hiện chức năng, nhiệm vụ của các đơn vị nghiệp vụ thuộc Bộ Công an nói chung và công tác

đào tạo cán bộ Công an nói riêng. Đảm bảo sự chỉ đạo tập trung, thống nhất, nhanh chóng và kịp thời, tổ chức bộ máy từng bước được đổi mới, tập trung, thống nhất, chuyên sâu, tinh gọn theo cấp hành chính; chất lượng, hiệu quả hoạt động ngày càng được nâng cao, bảo đảm an ninh, trật tự, góp phần bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa, bảo vệ nhân dân, bảo vệ Đảng, bảo vệ Nhà nước, giữ vững môi trường hoà bình, ổn định, phục vụ hiệu quả công cuộc đổi mới, phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội, mở rộng quan hệ đối ngoại, nâng cao vị thế Việt Nam trên trường quốc tế [4].

Đề Nghị quyết không dừng ở quan điểm, tinh thần chỉ đạo mà phải thực chất, thật sự, tạo chuyển biến mạnh mẽ, sâu sắc, toàn diện mọi mặt trên thực tiễn, chiến sỹ Công an nhân dân, trong đó đổi mới phương pháp giảng dạy, nâng cao chất lượng cán bộ là một trong những nội dung quan trọng nhằm đáp ứng được yêu cầu, nhiệm vụ giáo dục, đào tạo trong Công an nhân dân nói chung và lực lượng PCCC nói riêng [4].

2. Trường Đại học PCCC là trường Đại học duy nhất tại Việt Nam đào tạo nguồn nhân lực có trình độ chuyên môn sâu về PCCC, cứu nạn, cứu hộ (CNCH) với các cấp độ đào tạo trình độ Đại học, Sau Đại học; bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ về PCCC&CNCH cho các đối tượng trong và ngoài lực lượng Công an nhân dân; nghiên cứu khoa học về PCCC&CNCH phục vụ yêu cầu phát triển kinh tế, xã hội của đất nước và đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ bảo vệ an ninh, trật tự của lực lượng Công an nhân dân. Trường Đại học PCCC đã và đang triển khai thực hiện Đề án thành phần số 17, Đề án số 10 về công tác giáo dục đào tạo. Đề án này tập trung vào việc nâng cao hiệu quả công tác PCCC&CNCH, đồng thời hiện đại hóa lực lượng Cảnh sát PCCC&CNCH. Bên cạnh đó, nhà trường đã triển khai nhiều kế hoạch và nghị quyết nhằm nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo. Một trong những định hướng quan trọng là xây dựng mô hình "nhà trường thông minh" theo tiêu chí của trường Đại học 4.0, với mục tiêu đổi mới phương pháp giảng dạy, ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông trong quản lý và đào tạo.

Về công tác giáo dục, đào tạo, từ năm 2020 đến nay, Trường Đại học PCCC đã tổ chức tuyển sinh và nhập học đối với tổng số hơn 14.000 học viên. Bên cạnh đào tạo các trình độ Đại học, Thạc sỹ, Tiến sỹ, nhà trường đã phối hợp với Công an các đơn vị, địa phương trong tổ chức đào tạo, bồi dưỡng kiến thức PCCC cho lực lượng Công an xã và cá nhân thuộc cơ quan, tổ chức, doanh nghiệp, cơ sở kinh doanh hoạt động trong lĩnh vực PCCC...; phối hợp tổ chức bồi dưỡng CNCH cho lực lượng Hiến binh Hoàng gia Campuchia, bồi dưỡng nghiệp vụ PCCC cho cán bộ Bộ Nội vụ Campuchia.

Đến nay, hoạt động giảng dạy của Trường Đại học PCCC đã có nhiều đổi mới về nội dung, chương trình, phương pháp, phương tiện dạy học theo hướng tích cực, chủ động, sáng tạo, phát huy tinh thần tự học, tự rèn luyện và áp dụng những kỹ năng vào hoạt động thực tiễn; bám sát sự phát triển của thực tiễn và phù hợp với từng đối tượng người học. Các phương tiện và phương pháp đào tạo nổi bật bao gồm: đa dạng hóa phương pháp giảng dạy (học qua trải nghiệm, học nhóm và làm dự án và phương pháp pháp vấn, thảo luận); kết hợp học lý thuyết với thực hành; ứng dụng công nghệ thông tin và mô phỏng. Với những phương pháp dạy học đó đã làm thay đổi thay đổi cách dạy và cách học truyền thống ở Trường Đại học PCCC, từ đó, nâng cao chất lượng giáo dục đào tạo, đáp ứng mục tiêu, yêu cầu, nhiệm vụ. Bên cạnh đó, Trường Đại học PCCC đã tích cực đẩy mạnh các hoạt động nghiên cứu khoa học, tập trung hướng vào các hoạt động nghiên cứu ứng dụng, triển khai với nhiều đề tài, công trình nghiên cứu đạt chất lượng, hiệu quả cao, đáp ứng mục tiêu, yêu cầu đổi mới.

Trong công tác hợp tác quốc tế, Trường Đại học PCCC đã đẩy mạnh các hoạt động đối ngoại, hợp tác quốc tế nhằm tranh thủ các nguồn đầu tư, hỗ trợ về giáo dục, đào tạo. Nhà trường đã cử hơn 100 lượt cán bộ, giảng viên tham gia học tập, bồi dưỡng ở các quốc gia có nền giáo dục tiên tiến trong lĩnh vực PCCC&CNCH như: Hàn Quốc, Nhật Bản, Liên Bang Nga...

Chất lượng đội ngũ cán bộ, giảng viên ngày càng được nâng cao, nhà trường có 08 Phó Giáo sư, 68 Tiến sĩ, 255 Thạc sĩ. Từ năm 2020 đến nay, nhà trường đã cử hơn 329 giảng viên đi thực tế, 54 đồng chí luân chuyển có thời hạn tại Công an các đơn vị, địa phương (trong đó có 10 đồng chí đi xã biên giới). Đặc biệt, nhà trường có 05 giảng viên tham gia Đoàn Cứu hộ quốc tế sau thảm họa động đất tại Thổ Nhĩ Kỳ. Nhà trường có 02 “Đội Chữa cháy và CNCH học tập” tại Cơ sở 1 và Cơ sở 3 phục vụ tốt cho công tác đào tạo các môn học chuyên ngành về chữa cháy, CNCH và đã phối hợp tốt với Công an Hà Nội, Công an Đồng Nai cứu chữa hơn 400 vụ cháy, đóng góp một phần công sức cho nhiệm vụ đảm bảo an toàn trật tự xã hội....

3. Tuy nhiên, việc đổi mới phương pháp dạy học ở Trường Đại học PCCC vẫn còn một số hạn chế, bất cập, như: việc cập nhật, ứng dụng khoa học hiện đại vào đổi mới phương pháp dạy học chưa cao; nội dung, chương trình giáo dục đào tạo còn nặng về lý thuyết, một số môn học chưa thống nhất đồng bộ về phương pháp giảng dạy, mục tiêu, nội dung.... Để khắc phục những hạn chế, bất cập trên, cần thực hiện một số giải pháp cơ bản sau:

Một là, phát huy vai trò của đội ngũ giảng viên và các tổ chức cùng tham gia đổi mới phương pháp dạy học.

Trước tiên là vai trò của Đảng ủy và cấp ủy trong công tác lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức triển khai thực hiện. Trên cơ sở Nghị quyết, Đảng ủy Trường Đại học PCCC, các cấp ủy, tổ chức đảng cơ sở, cần quán triệt nghiêm túc, cụ thể hóa vào nghị quyết về đổi mới phương pháp dạy học. Đối với đội ngũ giảng viên, cần tăng cường tìm hiểu, nắm bắt và áp dụng có hiệu quả những phương pháp dạy học mới phù hợp với từng bài giảng, từng nội dung, từng đối tượng học viên, không máy móc, sao chép; đồng thời, tích cực dự giờ từ những giảng viên khác để có phương pháp dạy học tốt hơn. Cùng với đó, để truyền tải được kiến thức đến người học, đòi hỏi phải phối kết hợp nhiều phương pháp trong quá trình giảng dạy; kết hợp giữa phương pháp dạy học truyền thống với các phương pháp mới như: thảo luận

nhóm; xêmina; thực hành; hướng dẫn học viên tự học, tự nghiên cứu, tự trình bày; vấn đáp; minh họa.... Nghiên cứu để giảm bớt thời gian học lý thuyết, tăng thời gian cho các khâu thực hành nghề nghiệp, tham quan, ngoại khóa, bố trí các khâu làm bài tập tình huống, xêmina, hội thảo nhóm. Đội ngũ giảng viên phải là người truyền cảm hứng cho sinh viên, học viên trong học tập, nghiên cứu và phát huy tính sáng tạo. Đặc biệt, phải lấy người học làm trung tâm của quá trình giáo dục đào tạo và nghiên cứu khoa học.

Các Phòng, Ban, đội ngũ cán bộ, nhân viên cần hợp tác, ủng hộ việc đổi mới phương pháp dạy học bằng những việc làm thực tế, cụ thể, Phòng Quản lý Đào tạo và bồi dưỡng nâng cao cần phải đầu tư trang thiết bị kỹ thuật bảo đảm đầy đủ cơ sở vật chất cho giáo viên tác nghiệp. Phòng Thông tin tư liệu bảo đảm đầy đủ tài liệu, sách giáo khoa, giáo trình để giảng viên và học viên nghiên cứu....

Tiếp tục, xây dựng định mức tiêu chuẩn trang thiết bị cho các khu huấn luyện, thực hành, thao trường, bãi tập liên hoàn và các loại phòng học, phòng thí nghiệm theo từng khoa, chuyên ngành, cấp trình độ đào tạo trong Trường Đại học PCCC.

Hai là, đổi mới đồng bộ phương pháp, mục tiêu, nội dung và các thành tố khác trong quá trình dạy học.

Mục tiêu, nội dung và các thành tố khác trong quá trình dạy học có ảnh hưởng lớn đến quá trình đổi mới phương pháp dạy học. Mục tiêu đào tạo có mối quan hệ chặt chẽ với phương pháp dạy học và luôn quy định phương pháp, mục tiêu đào tạo như thế nào thì phải có phương pháp dạy học tương ứng. Vì vậy, cần xác định rõ từng đối tượng học viên, môn học, chương trình học để xác định mục tiêu đào tạo phù hợp. Mục tiêu đào tạo yêu cầu cao, đòi hỏi phải có nội dung, phương pháp tiên tiến tương ứng; ngược lại, tiến hành đổi mới phương pháp dạy học mà mục tiêu, nội dung vẫn không thay đổi và cơ sở vật chất không bảo đảm thì không thể đổi mới được phương pháp dạy học.

Ba là, tăng cường sử dụng các phương tiện kỹ thuật hiện đại và công nghệ vào dạy học.

Ứng dụng công nghệ thông tin vào dạy học, đây là xu hướng phổ biến của Trường Đại học PCCC nhằm tiết kiệm thời gian, giảm nhẹ cường độ lao động dạy học, tạo sự hứng khởi cho học viên, nâng cao chất lượng, hiệu quả đào tạo, góp phần đổi mới phương pháp dạy học. Việc ứng dụng thành tựu khoa học, công nghệ vào quá trình dạy học là vấn đề cần thiết, do vậy, sự chọn lựa các phương tiện kỹ thuật dạy học hiện đại và công nghệ thông tin để đổi mới phương pháp dạy học phải xem xét kỹ lưỡng cho phù hợp, hiệu quả. Để đổi mới phương pháp dạy học, cần xuất phát từ mục tiêu, yêu cầu đào tạo của nhà trường, của môn học, ngành học và từng đối tượng cụ thể; mặt khác, cần nâng cao năng lực khai thác, sử dụng có hiệu quả ứng dụng công nghệ thông tin, trên cơ sở phát huy tác dụng những phương tiện hiện có, vừa bảo đảm tính kinh tế, vừa bảo đảm tính hiện đại, tránh việc trang bị phương tiện kỹ thuật dạy học hiện đại nhưng sử dụng không hiệu quả hoặc chỉ để “trang trí”, phục vụ cho “tham quan”.

Bốn là, tăng cường kết hợp giữa dạy học với nghiên cứu khoa học.

Gắn kết công tác giảng dạy với nghiên cứu khoa học, trong đó chú trọng xây dựng phong trào nghiên cứu khoa học cho học viên; đồng thời, vận dụng kết quả nghiên cứu khoa học vào thực tiễn cuộc sống. Các Khoa cần tổ chức cho giáo viên và học viên tham gia nghiên cứu các đề tài khoa học các cấp nhằm nâng cao năng lực nghiên cứu khoa học trong Trường Đại học PCCC. Đẩy mạnh hợp tác quốc tế, nghiên cứu khoa học, gắn kết chặt chẽ hơn nữa công tác nghiên cứu khoa học với giảng dạy và thực tiễn công tác, chiến đấu của lực lượng PCCC.

Ngoài ra, để thực hiện đổi mới căn bản, toàn diện công tác giáo dục và đào tạo theo tinh thần Nghị quyết số 17-NQ/ĐUCA ngày 28/10/2014 của Đảng ủy Công an Trung ương, Trường Đại học PCCC cần tập trung vào các nội dung và phương thức đổi mới sau: Đổi mới chương trình nội dung đào tạo; tăng cường cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ đào tạo; đẩy mạnh hợp tác quốc tế và tăng cường giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức nghề nghiệp.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đặng Quốc Bảo, Đinh Thị Kim Thoa, Đỗ Quốc Anh (2008), *Cẩm nang nâng cao năng lực và phẩm chất đội ngũ giáo viên*, Nhà xuất bản Lý luận chính trị, Hà Nội.
2. Đặng Thành Hưng (2002), *Dạy học hiện Đại: Lý luận - Biện pháp - Kỹ thuật*, Nhà xuất bản Đại học Quốc gia Hà Nội, Hà Nội.
3. Đinh Thị Kim Thoa (2011), *Tài liệu học tập bồi dưỡng nghiệp vụ sư phạm*, Trường Đại học Quốc gia Hà nội.
4. Đỗ Anh Tuấn (2023), *Đổi mới nội dung chương trình đào tạo, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ xây dựng lực lượng Công an nhân dân*, Công Thông tin điện tử Bộ Công an.